

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A • SI-1000 Ljubljana
t 0590 00-000 f 0590 00-001
e info@t-2.net w www.t-2.net

**AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA OMREŽJA
IN STORITVE REPUBLIKE SLOVENIJE**
Stegne 7
p.p. 418

1001 Ljubljana

V Ljubljani, dne 28.02.2018

Opr. št.: 0073-13/2017

Zadeva: Posredovanje pripomb na predlog "Splošnega akta o dostopovni in razdelilni točki"

Spoštovani,

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: Agencija) je dne 01.02.2018 objavila predlog "Splošnega akta o dostopovni in razdelilni točki", ki določa minimalne zahteve pri načrtovanju in izvedbi dostopovnih in razdelilnih točk ter obrazložitev predloga. Ob tem je pozvala zainteresirano javnost, da posreduje svoje pripombe, predloge in dopolnitve najkasneje do 22.02.2018 na elektronski naslov: info.box@akos-rs.si.

V nadaljevanju družba T – 2 d.o.o. (v nadaljevanju: T – 2) posreduje pripombe, predloge in dopolnitve na objavljene dokumente.

Naziv splošnega akta

Predlagamo, da se naziv splošnega akta "Splošni akt o minimalnih zahtevah pri načrtovanju dostopovnih in razdelilnih točk" glede na vsebino samega splošnega akta dopolni tako, da se bo glasil: "Splošni akt o minimalnih zahtevah pri načrtovanju in izvedbi dostopovnih in razdelilnih točk".

Zahteve za dostopovno točko

Najprej bi želeli pojasniti glede načrtovanega obsega regulacije dostopovnih točk. Agencija je v nedavno izdani odločbi za upoštevni trg 3a operaterju s pomembno tržno močjo (OPTM) dopustila gradnjo dostopovnih omrežij na način točka – več točk (P2MP omrežja) z varjenjem vlaken na mestu razcepnikov, ki jih je OPTM namestil v podzemne jaške, kar pomeni tako spregled

zakonske zahteve po obstoju dostopovne točke v novozgrajenih omrežjih, kakor tudi kršitev točk i, ii in iii prvega odstavka 4. člena predloga splošnega akta. V odsotnosti vključitve točk varjenja vlaken med (nelegalno izvedene) dostopovne točke bo splošni akt vodil v absurdno situacijo, ko bomo namesto OPTM regulirani novi vstopniki. Agencija naj torej jasno potrdi, da so v definicijo in zahteve splošnega akta vključene tudi dostopovne točke v P2MP omrežjih ne glede na uporabljeno tehnologijo spajanja vlaken.

Gradnjo dostopovnih omrežij za dostop do priključnih točk je mogoče izvajati na več načinov, kar še posebej velja v primeru izvedbe P2MP omrežij. Ne glede na število in gostoto priključnih točk na določenem geografsko zaključenem področju (v kraju ali naselju), lahko operater gradi eno ali nekaj dostopovnih točk za dostop do več kot 100 priključnih točk ali pa mnogo dostopovnih točk za dostop do le nekaj (manj kot 100) priključnih točk. Razcepniki na dostopovnih točkah, ki se uporabljajo pri izvedbi P2MP dostopovnih omrežij, imajo sicer delilna razmerja 1:128, vendar razcepnikov takšnega delilnega razmerja operaterji praviloma ne vgrajujejo v dostopovna omrežja oz. na dostopovne točke. Zato je primerneje, da se obveznost zagotavljanja dostopovnih točk opredeli na skupno število priključnih točk v kraju oz. naselju (t.j. na dejansko velikost naselja), kot pa na velikost dostopovnih točk, ki jih operater, ki gradi, načrtuje in izvede v skladu z lastnimi interesi.

Predlagamo, da se tretja točka, člena 4 glasi:

"Izpolnjevanje zahtev iz prvega in drugega odstavka tega člena je potrebno zagotoviti za dostopovne točke, ki se nahajajo v krajih oz. naseljih z več kot 50 omrežnimi priključnimi točkami."

Zahteve za razdelilno točko

Širokopasovna dostopovna omrežja temeljijo na optičnem prenosu oz. uporabi optičnih kablov in vlaken. Optična vlakna omogočajo prenos signalov na velike razdalje brez potrebe po regeneraciji signala, vsekakor večje razdalje, kot to omogočajo bakreni pari ali koaksialni kabel. Tudi hišna oz. stavbna komunikacijska napeljava v vedno večji meri temelji na optičnih kablji oz. optičnih vlaknih. Zato ni potrebe po obvezi za zagotavljanje regeneracije ali pretvorbe signala na razdelilni točki, s tem pa odpade tudi potreba po električnem napajanju na mestu razdelilne točke. Zato predlagamo, da se alineja iv. prve točke, člena 5 navede kot neobvezna ali da se briše.

Zahteve za hišno (stavbno) komunikacijsko napeljavo

Kot navaja ZEKom-1, sta projektiranje in izgradnja stavbne fizične ter pasivne komunikacijske infrastrukture po 6. odstavku 9. člena obveznost in strošek investitorja v gradnjo ali rekonstrukcijo večstanovanjske poslovne stavbe. Ob uvajanju širokopasovnih storitev velikih prenosnih hitrosti pa etažni lastniki in upravljavci stavbe pričakujejo, da sta izgradnja stavbne fizične ter pasivne komunikacijske infrastrukture strošek operaterja.

Velik izziv operaterjem predstavlja pridobitev soglasij za izvedbo hišne (stavbne) komunikacijske napeljave. V posameznih primerih ponudnik storitev za naročnike, ki so že podpisali pogodbe, ne

more ponuditi storitve, ker ni mogoče pridobiti soglasij etažnih lastnikov. Zato predlagamo, da se zahteve za hišno (stavbno) komunikacijsko napeljavo dopolni z naslednjim:

"Operater ob pridobivanju soglasij za izvedbo hišne (stavbne) komunikacijske infrastrukture pridobi soglasje za stavbno fizično infrastrukturo in hišno (stavbno) komunikacijsko napeljavo tako, da lahko hišno (stavbno) komunikacijsko napeljavo brez dodatnih soglasij izvedejo tudi drugi operaterji."

Soglasja za izvedbo brezžičnih vozlišč v stavbi prav tako kot za izvedbo hišne (stavbne) komunikacijske napeljave dajejo etažni lastniki. Ni pričakovati, da bo takšnih soglasij veliko, saj operaterji v veliki meri naročnikom ponujajo brezžični dostop do interneta v njihovih domovih ob naročilu na stacionarno storitev. Dodatno lahko ugotovimo, da je električno napajanje brezžičnih vozlišč mogoče na daljavo. Zato predlagamo, da se alineja vi. prve točke, 6. člena predloga splošnega akta navede kot neobvezna ali da se briše.

Cena dostopa in najema dostopovne točke

Po naši oceni Agencija nima pristojnosti, da v splošnem aktu, izdanem na podlagi osmega odstavka 9. člena ZEKom-1, regulira ceno na podlagi učinkovitih stroškov (LRIC) in administrativnega WACC. Tu gre za cenovno regulacijo po 13. členu Direktive o dostopu, v katero celo Direktiva 2014/61/EU izrecno ne posega, tovrstne regulacije pa ni mogoče uvrstiti med "tehnična in druga vprašanja".

Kot smo opozorili že v zvezi s predlogom splošnega akta o dostopu do obstoječe infrastrukture, ZEKom-1, ki temelji na Direktivi 2014/61/EU, v zvezi s ceno in pokrivanjem stroškov, vsebuje naslednjo dikcijo: "Agencija določi tako ceno dostopa, da ima ponudnik dostopa razumne možnosti za pokritje svojih stroškov, pri čemer mora biti upoštevan tudi učinek zadevnega dostopa na poslovni načrt ponudnika dostopa, vključno z investicijami infrastrukturnega operaterja, ki je bil zaprosen, da omogoči dostop, zlasti investicijami v fizično infrastrukturo, ki se uporablja za izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev." V nasprotju s tem pa Splošni akt govori o tem, da ceno določi infrastrukturni operater, ob upoštevanju določenih meril, konkretne stopnje donosa (WACC) ter upošteva zgolj stroške učinkovitega zagotavljanja storitev. To je pravzaprav (simetrična) cenovna regulacija po LRIC, kar ni namen določbe 8. odstavka 9. člena ZEKom-1.

S Splošnim aktom je neprimerno odrediti, da operater, ki ni OPTM:

- sploh nima pravice v pogajanjih predlagati komercialne cene, ki ne temelji na stroškovnem izračunu;
- mora vsako ceno utemeljiti s stroški in administrativnim izračunom WACC;
- mora vložiti sredstva v stroškovni model, ki bo omogočil izračun stroškov učinkovitega zagotavljanja storitev (LRIC).

Dodatno opozarjamo na resne dvome glede izračuna WACC s strani Agencije, ki jih je izrazila Evropska komisija.

Pri določanju pogojev in parametrov dogovora o dostopu do fizične infrastrukture (vključno s ceno dostopa) infrastrukturni operater in prosilec vstopata v komercialno razmerje. Na kakšen način bo

določena in kakšna bo cena dostopa bosta določila dvostransko. Kot sorazmerno rešitev predlagamo, da se prvi odstavek 7. člena splošnega akta skrajša tako, da se glasi:

"V primeru reševanja spora Agencija upošteva, da je lastnik dostopovne oziroma razdelilne točke ali hišne komunikacijske napeljave pri določitvi cene dostopa upravičen do povračila vseh nastalih učinkovitih stroškov v zvezi z zagotavljanjem dostopa do njegove fizične infrastrukture, skupaj s primerno stopnjo donosnosti naložbe glede na vložena sredstva."

Drugi in tretji odstavek 7. člena se brišeta.

Cena dostopa, ki jo določi Agencija v primeru spora po postopku iz 220.a člena ZEKom-1

Če Agencija predvideva, da bo reševala spore v zvezi z izpolnjevanjem določil petega in šestega odstavka 9. člena ZEKom-1, naj Agencija v posebnem členu Splošnega akta podrobneje določi način vodenja postopka iz 220.a člena ZEKom-1v primeru teh sporov.

Simetrična regulacija

V obrazložitvi predloga splošnega akta Agencija ob naštevanju izhodišč, ki jim je sledila, med drugim navaja: "enakopravna in nediskriminatorna obravnava vseh omrežnih operaterjev (simetrična regulacija)".

ZEKom-1 ne določa usmeritev glede simetrične regulacije, določa pa regulacijo OPTM. Preden bo Agencija lahko uporabljala izhodišče simetrične regulacije za izvajanje svojih nalog in uporabo pooblastil, pričakujemo novo novelo ZEKom ali nov ZEKom. Do tedaj pa, po našem mnenju, izvajanje petega in šestega odstavka 9. člena ZEKom-1 temelji na komercialnih dogovorih med operaterji ter operaterji in investitorji v stavbe in javno komunikacijsko infrastrukturo.

S tem ne zanikamo, da določbe "Splošnega akta o dostopovni in razdelilni točki" ne nakazujejo smeri k simetrični regulaciji.

* * *

Določbe predloga "Splošnega akta o dostopovni in razdelilni točki" bistveno vplivajo na razmerja med operaterji na telekomunikacijskem trgu, in sicer s podobno težo kot regulatorne odločbe izdane operaterjem s pomembno tržno močjo. Zato pričakujemo, da bo Agencija splošni akt smiselno dopolnila oziroma preoblikovala na način, da bodo odpravljene pomanjkljivosti predloga, na katere opozarjamo v besedilu zgoraj, ter da se bo na ta način pripomoglo k zagotavljanju koristi za razvoj trga in končne naročnike. Le tako bo splošni akt mogoče učinkovito uporabljati tudi v praksi in njegova določila ne bodo ostala le »prazna črka na papirju«.

5. odstavek 9. člena ZEKom-1 že vse od začetka veljavnosti zakona med drugim določa, da morajo biti komunikacijska omrežja in pripadajoča infrastruktura grajena tako, da omogočajo skupno uporabo. Za namen izvrševanja tega člena zakona je bila Agencija dolžna izdati splošni

akt že v letu 2013. Ker tega ni storila, je odsotnost predpisov izkoristil OPTM, ki je s spremenjenim načinom gradnje optičnih krajevnih omrežij onemogočil razvezan dostop do njih. V primeru optičnih P2MP omrežij dostopovno točko predstavlja mesto, kjer je nameščen razcepnik. S spajanjem vlaken in nameščanjem razcepnikov v jaške, OPTM gradnje omrežij ni izvajal tako, da bi bila omogočena skupna uporaba in da bi bile zagotovljene ustrezne dostopovne točke. Tako sicer povsem pozdravljamo določila predloga splošnega akta o tem, da morajo biti dostopovne in razdelilne točke izvedene na način, da omogočajo dostop do delov omrežja posameznega operaterja tudi drugim operaterjem, opozarjamo pa na to, da je bila Agencija takšen splošni akt, ki bi določal načine gradnje omrežij, da bodo ta omogočala skupno uporabo skladno z 9. členom ZEKom-1, dolžna izdati že nekaj let nazaj. Gre namreč za zakonsko določeno obveznost Agencije, zato pričakujemo, da bo s strani Agencije sanirana tudi situacija pri optičnih P2MP omrežjih, ki v primeru spajanja vlaken in nameščanja razcepnikov v jaške, skupne uporabe in dostopa do ustreznih dostopovnih točk ne omogočajo. Le tako, da bodo določila o načinu izvedbe dostopovnih točk veljala za vse tipe omrežij, se lahko poveča družbena korist in korist za končne uporabnike elektronskih komunikacijskih storitev, hkrati pa se lahko le tako zagotovi skladnost z zakonskimi določili.

V pričakovanju upoštevanja posredovanih pripomb, predlogov in dopolnitev vas lepo pozdravljamo.

mag. Jure Valjavec,
predsednik posloводства T-2 d.o.o.

